

gospodarske, obrtniške in národne.

zhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insertate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 29. julija 1898.

Politiški oddelek.

Industrijski svet.

Sedanji vladi gre zasluga, da je vstvarila velevažno ustanovitev, kateri je naloga, postati nekak gospodarski parlament, razpravljati o vseh gospodarskih zadevah in nekako pripravljati vse gradivo za zakonodajni zastop. Ta ustanova utegne postati največjega pomena za ves naš prihodnji gospodarski razvoj in zato zasluži najsplošnejšo pozornost.

Oficijelno ime tega gospodarskega parlamenta je „industrijski in kmetijski svet“. Slovenci imamo v industrijskem svetu jednega zastopnika. To je dež. poslanec **Lenarčič** z Vrhnike, katerega je v to korporacijo odposlala trgovinska in obrtna zbornica kranjska. V kmetijskem svetu je naš zastopnik ravnatelj kranjske kmetijske drnžbe **G. Pirč**.

Industrijski svet je imel dne 20. julija pod predsedstvom trgovinskega ministra dr. **Bärnreitherja** svojo prvo sejo, v kateri se je konstituiral. Seja je važna in je obudila veliko zanimanja zlasti radi govora, s katerim jo je otvoril trgovinski minister. Ta strokovnjaški govor zasluži, da se ž njim seznanijo slovensko občinstvo.

Minister je najprej naznanil, da je zajedno s prvo sejo industrijskega sveta začel funkcionirati dotični, na novo ustanovljeni departement trgovinskega ministerstva in potem priznal, da sedanji način pripravljanja za važne gospodarske uredbe ni zadostoval. Kar se je izvedelo potom sklepov trgovinskih in obrtniških zbornic, potom enket in društev, je bilo toli raztreseno, da se čestokrat sploh ni moglo porabiti. Razmotrivanje različnih prizadevanj v krogih producentov, časih nasprotujoče si potrebe industrijalcev in obrtnikov in oziri na delavske stanove so ministra prepričali, da treba ustanoviti središče, kjer bi se precizovale želje in potrebe interesovanih krogov in to središče naj bo za trgovino, za industrijo in za rokodelstvo „industrijski svet“.

Delovanje industrijskega sveta ne bo omejena samo na varovanje interesov velike trgovine, a posvečen bo tem interesom v prvi vrsti. dočim namerava vlada razširiti in predrugačiti sedanji „svet za pospeševanje obrtnosti“ in mu poveriti zastopstvo specifično rokodelskih zadev.

Minister je dalje povdarjal, da ne bo nikdar preziral tesne zveze mej gospodarskimi in socijalnimi razmerami in ker smatra vzgojo, tehnično izomiko in materialno ter duševno povzdigo delavskega stanu za nerazločljivo zvezano s prospevanjem produkcije, jej hoče posvečevati največjo pozornost. V to svrhu hoče skrbeti, da se ustanovi poseben urad, kateri se bode bavil s statistiko o delavcih in nov svet naj postane tretji del s kmetijskim in industrijskim svetom ustanovljene organizacije. V tem svetu naj bi bili zbrani delodajalci in delojemalci in naj bi delovali na porazumljenje, na kompromis mej raznimi velikimi socijalnimi faktorji ter tako pospešili rešitev socijalnega vprašanja.

Že v bližnji prihodnosti imel bo industrijski svet rešiti različne važne naloge. V prvi vrsti so to priprave za obnovitev trgovinskih pogodb, katera važna zadeva pride na vrsto l. 1903., dalje porazumljenje glede novega avtonomnega carinskega tarifa, poleg tega pa pojasnjenje o gospodarskem razmerju mej Cislitvansko in mej Ogersko, katero je toliko večjega pomena, ker nagodba z Ogersko še vedno ni obnovljena.

Vlada je nagodbene predloge predložila že 20. aprila t. l. poslanski zbornici, a njih pravočasna rešitev se jej še ni posrečila. Sedaj je nagodba za jedno leto, torej do konca 1898. l. provizorno podaljšana, faktično pa pogodbe ni, in situacija je toliko resnejša, ker se pripravlja Ogerska na gospodarsko ločitev od Cislitvanske, dasi je gospodarsko prospevanje obeh državnih polovic odvisno od gospodarske skupnosti in dasi preneha monarhija biti velesila, ako se ta skupnost raztrga. Cislitvanska se mora pripraviti na vse eventualnosti, a industrijski svet stori gotovo vse, da prepreči gospodarsko ločitev od Ogerske.

Minister je nadalje obširno razpravljajal o eksportnem oddelku industrijskega sveta in njega nalogah, o trgovinskih misijah vojnih ladij, o ustanovitvi trgovinskih postaj v inozemstvu in o uredbi akcijskega sistema, glede katerega je dejal, da se je koncesijski sistem že preživel, da ni več primeren sedanjim razmeram in da ga hoče nadomestiti z normativnim sistemom.

Člana industrijskega sveta Leitenberger in Mauthner sta z veseljem pozdravila izvajanja trgovinskega ministra, povdarjajoč, da je avstrijska industrija v zadnjih letih v primeri z industrijo v drugih državah nazadovala in želeč, da bi vlada v prihodnje pospeševala vse gospodarstvo v tistem duhu, kateri je preval izvajanja trgovinskega ministra.

Industrijski svet se je potem konstituiral. Želeti je, da bi njega delovanje obrodilo obilo sadu.

Odprta pot.

V torek se je nekaj zgodilo, kar je vso Avstrijo močno presenetilo, česar prav v tem trenutku ni skoro nihče pričakoval in kar je zlasti nemške opozicijske stranke preplašila: vlada je zaključila 14. zasedanje državnega zbora.

To je facit vseh prizadevanj ministerskega predsednika za zagotovitev rednega in mirnega delovanja drž. zbora. Ministerski predsednik je storil vse, kar je bilo možno, da pridobi Nemce za opustitev obstrukcije. Podpiral jih je administrativnim potom koder je mogel in dal je po nemških, Slovanom neprijaznih birokratih sestaviti za Nemce jako ugoden načrt jezikovnega zakona, kateri pa pri nemških obstrukcionistih ni našel milosti. Ker so načelniki nemških klubov odklonili, udeležiti se neobveznih posvetovanj z vlado, dokler se ne prekličejo jezikovne naredbe, in ker so tudi nemškoliberalni veleposestniki iz Češke odklonili Thun-Stummov načrt jezikovnega zakona, šel je ministerski predsednik grof Thun v soboto v Ischl, kjer je cesarju poročal o položaju ter dobil cesarjevo privoljenje, da sme vladati brez parlamenta ter rešiti vse najnujnejše stvari na podlagi § 14.

Prvo, kar je storil ministerski predsednik, je bilo to, da je zaključil zasedanje državnega zbora. S tem je grof Thun priznal, da je bilo vse njegovo prizadevanje, doseči mir z obstrukcionisti, popolnoma brezuspešno in da se nahaja sedanja vlada po štirimesečnem pogajanju ravno tam, koder sta bila grof Badeni in baron Gautsch tisti trenotek, ko sta zaključila zasedanje.

Tekom štirinajstih mesecev je to že četrtnokrat, da je vlada zaključila drž. zbor. S tem je faktično suspendiran parlament in je etabliran absolutizem. Z zaključenjem državnega zbora je razveljavljena izvolitev predsedništva (dr. Fuchs, dr. Ferjančič, Lupul.) člani kvotnih deputacij so izgubili svoje mandate, uničeni so vsi vladni in incijativni predlogi, kateri

so bili podani tekom minolega zasedanja in suspendirana je tudi poslanska imuniteta. Parlament imamo samo še na papirju v resnici pa je začasno odpravljen in je uveden absolutizem.

Pot je odprta — tako so vzklikali oficijozni listi v svojih komentarjih zaključenja državnega zbora in ta vzklik je našel mnogo odmeva. Prav pogostoma se čuje, da je zaključek sesije začetek korenitih prememb v našem notranjepolitičnem ustroju; čuje se tudi, da hoče vlada premeniti sedanjo ustavo v smislu federalizma, sploh se čujejo najraznovrstnejše kombinacije, kakor vselej takrat, kadar nihče ničesar ne ve.

Morda se nekatera teh kombinacij uresniči, zlasti verjetno, je, da vlada razpusti državni zbor in da razpiše nove volitve, ali v bližnji prihodnosti se to ne zgodi. Zdaj nima vlada drugega namena, kakor ta, uveljaviti nagodbo z Ogersko neparlamentarnim potom. Radi nagodbe se je trudila pridobiti Nemce, da bi odjenjali od obstrukcije, radi nagodbe je hotela, da naj parlament funkcionira, saj vse drugo opravi tudi brez parlamenta, a ker se jej to ni posrečilo, se je se je parlamenta lahkega srca odkrižala.

Z absolutizmom se vlada zdaj v Avstriji. Vlada hoče vsaj letos, vsaj mej jubilejskimi slavnostmi imeti mir, in to je dosegla s tem, da je parlament suspendirala. Nekaj časa bo vlada z absolutizmom prav lahko in prav prijetno izhajala. Toda dolgo ne pojde. Absolutizmu se imamo zahvaliti za Solferino in Kraljevi gradec. Absolutizem se je preživel in tudi absolutizem grofa Thuna bo samo nekaj mesecev trajajoča epizoda. Kaj se potem zgodi, tega ne more nihče prorokovati. Vladi je odprta pot na vse strani, na desno in na levo, kam bo krenila, tega najbrž danes še sama ne ve.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Dne 26. julija je vlada zaključila zasedanje državnega zbora. O pomenu tega koraka govorimo na uvodnem mestu, tu naj samo omenimo, da je malone vse javno mnenje prepričano, da je vlada z zaključenjem državnega zbora hotela dobiti svobodne roke za izvršitev dalekosežnik preosnov. Nemci ne vrjamejo, da je že odbila zadnja ura. ampak se tolažijo, da bo vlada nekaj časa poskušala izhajati s § 14. potem pa da se začne ž njimi iz nova pogajati. Čehi so zopet mnenja, da je predruženje ustave neizogibno, da hoče vlada odpraviti drž. zbor in povrniti dežel. zborom volilno pravico. Položaj je tako zamotan, da je popolnoma nemogoče izreči, kdo ima prav.

Omajano stališče grofa Goluchowskega. — Zadnji čas je bilo večkrat slišati, da je stališče našega ministra zunanjih del jako omajano in da utegne v kratkem odstopiti. Ako bi se to naznanilo ne uresničilo, bi se mi temu jako čudili. Grofa Goluchowskega balkanska politika je dosegla popoln fiasco in še nikdar niso bile balkanske države tako jedine in složne kakor zdaj v namenu, zapreti Avstriji pot na Solun. Bolgarska in Rumunska sta v ta namen zvezani z Rusijo, Črnogora pa je ravnokar srečno izvojevala časnikarsko vojno proti Goluchowskemu, vojna v kateri se je dunajski kabinet blamiral. Stvar je našim bralcem znana. Oficijozno časopisje avstrijsko je na najsurejši način napadlo Črnogoro, češ, da je črno-